СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 210. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 27-го жовтня 1944. No. 210. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, October 27, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКА ВІДНОВЛЯЄ ПОВНІ ДИПЛЬОМАТИЧНІ ЗВЯЗКИ З ІТАЛІЄЮ

ВАШИНҐТОН. — Америка й інші Алійнти відновили повні дипльоматичні звязки з Італією. Є це перше повне признання уряду держави, яка воювала проти Аліянтів. Водночас з Америкою признала Італію й Велика Британія й інші американські републики. Росія була перша, що навязала повні дипльоматичні звязки з Італією після заняття Риму.

Підсекретар стейту Едвард Р. Стетиніюс оприлюднив також, що американським амбасадором до Риму іменований поновно Александер О. Кірк, котрий перед вибухом війни був там амбасадором. Надіються, що Італія іменує свого амбасадора до Америки цими днями.

ПІВ МІЛЮНОВА ТОВПА ВИТАЛА ДЮЯ В ШІКАҐУ.

ШІКАҐО. — Ґубернатор Тамес Е. Дюї, републиканський кандидат на президента, прибув до Шікаґа, щоб виголосити кандидатську промову. На залізничій стації зібралися десятки тисяч народу на привитання. У дорозі зо стації до готелю витало його яких пів міліона людей.

Опісля Дюї виголосив промову в тій самій авдиторії, де його іменували кандидатом до непроглядних мас. У промові він жадав зміни адміністрації у Вашинґтоні і обіцяв чистку уряду, якщо він дістанеться до Білого Дому. Потребу чистки доказував Дюї листом, висиланим з демократичної кватири в Літл Рак, Арканзо. У листі запрошує стейтовий фінансовий директор Демократичної Партії Г. Л. Мекалистер ставати членами „Клюбу Тисячки". Хто приступить до цього клюбу з вкладкою $1,000, буде мати право брати особисто участь в нарадах, скликуваних час від часу для формулювання політики уряду — сказано в листі. Директор фінансів покликується в листі на апробату такого пляну в Білім Домі, а Дюї називає президента Рузвелта автором цього пляну.

ГРОШЕВІ ПУЛИ ДЛЯ ДОПОМОГИ МАЛОМУ БІЗНЕСОВИ.

НЮ ЙОРК. — Районові групи кредитовців в Злучених Державах позвязувалися у приватні банкові спілки — „пули", щоб давати кредитову підмогу на створення й ведення малих бизнесових підприємств після війни. Грошеві засоби пулів дійшли до суми пів біліона долярів. Перше зібрання директорів пулів під проводом предсідника Вилиема Шепердсона відбулося під опікою звісної бизнесової фірми Дон і Брадстріт.

ЗНОВУ БРАК РОБІТНИКІВ У ВОЄННІЙ ПРОДУКЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Районовий директор Ради Воєнної Продукції Луїс С. Ґрінліф розпочав поновну кампанію за придбання робітників до воєнних підприємств. Він виявив, що недостачі продукції далеко більше загрозливі, ніж нарід собі представляє. Яких 150 воєнних підприємств в стейті Ню Йорку й Ню Джерзі в околиці міста Ню Йорку не можуть виповнити програми продукції тому, що не достає яких 7,500 робітників.

ПРОГРАМА ДЛЯ МИРОВОГО МОРСЬКОГО РУХУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт доручив Морській Комісії приготовити програму для мирового мореплавства й перевозу американських продуктів негайно після війни. На думку президента американське мореплавство повинно затримати домінуюче становище у корабельнім русі цілого світу. Для цієї цілі треба приготовити дешевші ціни для білетів для подорожних та дешевші ціни перевозу товару. Ці пляни будуть грати важну ролю вчасі реконверзії, бо робітники на доках будуть мати повно заробітків. — Мають також бути будовані у прискоренім темпі нові перевозові кораблі.

ПЛЯНУЮТЬ МЕНШІ ТАКСІВКИ.

НЮ ЙОРК. — Клифорд Р. Бирдслі, предсідник дорадчого бизнесового комітету для посадника міста, виявив клопоти ізза недостачі таксівок у такому великому місті, як Ню Йорк. Він каже, що перед війною було в місті 30,000 таксівок, а тепер є лише 8,500 і то самих великих, які поміщують 7 осіб. Внаслідок цього таксівки дорогі, а крім цього їх не можна дістати. Вони теж скоро зуживаються і як війна потриває довше, то загалом не стане таксівок на вулицях великих міст. Бирдслі плянує на повоєнний час таксівки менших розмірів, так на 5 осіб, щоб таньше коштували та не так скоро зуживалися, як сім-особові.

Розпочинається торговельний рух з Францією при помочи літаків

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт доручив департментам воєнному, торговельному і стейтовому підготовити всі можливі комунікаційні засоби для піднаття правильного торговельного руху з Францією й територіями та краями, звільненими спід німецької окупації. Бизнесові колат твердять, що торговельні звязки розпічнуться наперед при помочі літаків, бо летунство вже наладжене до Европи. Попереднього тижня департамент стейту проголосив, що приймає зголошення на пашпорти до Франції в ціли наладження торговельних звязків.

ГАРЯЧКА ЗА ЗОЛОТОМ У КАНАДІ

ОТАВА (Кнада). — Канада переживає тепер небувалий досі рух за пошукуванням нових покладів металів, головно за золотом. Ще ніколи не йшли досліди й верчення краю на такі розміри, як тепер. Від Лабрадору аж до Північно-Західніх Територій йдуть малі гурти „проспектів", вертять землю й скали діямантовими сверлами і зголошують свої права, звані урядово „клеймами" до нових відкрить. Впарі з цим у газетах ідуть оголошення про нові підприємства видобування міди, заліза та золота й розпродування уділів-„шерів". Люди подороблювалися гроша вчасі війни й шукають способу інвестування, отже на це є тепер нагода. Верчення за золотом відбуваються в провінціях Квебек, Онтеріо й Манітоба, де, як звісно, є великі осади українців. Знавці майнерського діла кладуть великі підстави під будучу металеву продукцію в Канаді тимбільше, що Канада вже має значні копальні мінералів та металю.

НІМЕЧЧИНА ЗМІЦНИЛА СВОЮ БОЄВУ ПОВІТРЯНУ ФЛЬОТУ

ВАШИНҐТОН. — Офіцири повітреплавства при американській армії признають, що Німеччина виказує знову велику силу у повітряних боях. Багато разів німецькі літаки появляються в числі по тисяч бомбовиків, а це вказує, що німці мають тепер більше літаків, ніж попереднього року. З цього факту роблять висновки, що Німеччина перевела новий плян розбудови повітряної фльоти після того, як американські й англійські літаки понищили осередки німецької продукції. Догадуються, що виріб літаків відбувається тепер у малих центрах.

Заява Де Ґола зприводу визнання

ПАРИЖ. — У своїй першій розмові з ґазетярами після визнання його головою тимчасового французького уряду ґенерал Де Ґол не говорив про це визнання, поки його не спитали кореспонденти. Він заявив коротко, що тепер кожний радий, що французький уряд нарешті називають властивим іменем.

Він заявив потім, що французи це народ порядку. В краю уде панувати спокій і порядок. Французи не приймуть ніякої диктатури над собою, звідки вона не прийшлаб. Франція думає тепер передусім за те, як перемогти німців і як їй дістати зброю для воювання.

ИМЕНУЮТЬ ДВІ ФРАНЦУЖАНКИ ДО ФРАНЦУЗЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

ПАРИЖ. — Ґенерал Де Ґол менував дві жінки членами французького Дорадчого Збору, що зїздиться 1. листопада на свою сесію в Парижі. Обі вони брали визначну участь у підпільній боротьбі проти німецьких окупантів. Є ними: пані Матільд Пері та Полін Ремард. Пані Пері є вдовою по комуністичнім провіднику, котрого німці розстріляли два роки тому, а котрого іменем недавно названо одну вулицю в Парижі. Після розстрілу мужа вона попала в концентраційний табор.

СУДЯТЬ ДАЛІ УЧАСНИКІВ ҐЕСТАПОВОГО ВБИВСТВА

ПАРИЖ. — Перед надзвичайним трибуналом, що судить французів, обвинувачених за співпрацю з німцями, станули три французи, обвинувачені за поміч Ґестапови в скритовбивстві французького патріота Жоржа Манделя, що в підпіллю организував протинімецький опір у північній Африці. По короткій розправі двох з них засуджено на смерть, третього на 30-літню вязницю, хоча їм зовсім не закидувано самого вбивства Манделя, а тільки допомогу для справжніх убийників.

КЛОПОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ З КРАДІЖЖЮ ВІЙСЬКОВОГО ДОБРА

ПАРИЖ. — Головна команда аліянтських ескпедиційних сил постановила, що сторожі військового добра мають на будуче стерегти його найгостріше й не вагатися стріляти на злодіїв, аби вбити. Американські війська мали великі втрати від розкрадання їх ґазоліни й поживи, а крадене добро потім звичайно зявлялося на „чорній біржі".

БАГАЦТВО ГРЕЦІЇ НА 30% ЗНИЩЕНЕ

АТЕНИ. — За обчисленнями уряду, німці знищили в Греції 1,500 сіл. 23% проценти всіх домів у Греції перестали існувати. Принаймні 30 процентів народнього добра знищено. Ціни на всякі харчі тепер такі високі, що просто ніхто не може купити собі більше, ніж одну страву на день.

ТАК ВИГЛЯДАЄ ПЕРЕДМІСТЯ ААХЕНУ.—Що остало з колись славного міста Аахену, можна собі легко уявити, коли поглянемо на цей образок, що представляє передмістя, а це ще не найгірш знищена частина міста. Німці, як знаємо, не хотіли піддатись, як їм дораджувала аліянтська команда, і тим довели до цілковитої руїни міста.

ВЕЛИКА АМЕРИКАНСЬКА ПЕРЕМОГА НАД ЯПОНСЬКОЮ ФЛЬОТОЮ

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Доґлас МекАртур подав рапорт, що японська фльота нарешті вийшла на бій з американською та що в цьому бою японська фльота потерпіла поважну поразку.

Зо звідомлення ґенерала Мекартура й адмірала Нимица видно, що в бою проти американців брали участь властиво дві японські фльоти. Одна з них, у котрій були 4 боєві кораблі, 10 кружляків і 13 нищителів, зявилася коло Филипинів уперше у проливі на полудне від острова Міндоро; вона переплила Сібуйське море, через Пролив Св. Бернардіна та поплила на полудне здовж побережжя острова Самару. Тут її заатакували американські кораблі під командою адмірала Кинкейда, перемогли й заставили до відступу в північнім напрямі з десятьма кораблями ушкодженими. Здається, тут американська фльота втратила легкий літаковоз „Принстон".

Друга ворожа фльота появилася на полудневий захід від острова Неґроса; вона складалася з 2 боєвих кораблів, 1 або 2 кружляків та 4 нищителів. Вона поплила на схід морем Сулю та крізь Суриґао. Віцеадмірал Кинкейд заатакував цю ґрупу й, стративши в бою один боєвий корабель, кілька нищителів і кружляків, заставив і цю фльоту до відвороту тою самою дорогою, якою вона прибула.

Була це пtriша морська битва між американцями й японцями, в якій гармати одної сторони справді стріляли на кораблі другої сторони; в усіх попередніх боях били на кораблі противника тільки літаки, випущені з воєнного літаковоза. Одначе й в цьому бою літаки відограли велику ролю. Бій ішов на просторі 700 миль в одному, а 250 миль у другому напрямі. Воєнні кореспонденти, що були в бою, описують його як 17 годин безперервного пекла.

Третя ворожа фльота, зложена з літаковозів, надплила з домашніх японських вод уже при кінці другого бою. З нею зараз зчепилася Третя Пацифічна Фльота. Цей бій ще не покінчений.

Американські донесення стверджують, що американці поцілили просто кожний японський корабель, що брав участь убою. Багато з них уже затонули, а інші ушкоджені так поважно, що вони певно чи зможуть утекти перед переслідуючими їх американськими кораблями.

У Вашинґтоні з приводу цих вісток панує велика радість. Всі певні, що ця перемога значно ослабила Японію й не тільки облекшила добуття Филипінів, але й відкрила дорогу до самого Токіа. На всякий випадок вона поважно скоротила війну з Японією.

ВЕЛИКІ БОМБОВИКИ БЮТЬ ПО ЯПОНІЇ.

ВАШИННҐТОН. — Підчас коли американські воєнні кораблі ґналися за втікаючими останками двох японських фльот, суперфортеці американської армії вдарили по фабриках складання літаків у Омурі на острові Кіюшу, що належить до властивої Японії.

Один бомбовик не вернувся з виправи.

НІМЦІ ВЖЕ НЕ МОЖУТЬ УДЕРЖАТИСЯ В БЕЛЬҐІЇ И ГОЛЯНДІЇ.

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Канадійські й британські війська так приперли з усіх сторін німецькі війська в куті Бельґії й Голяндії, що вони вже довго там удержатися не зможуть. Аліянтські війська їх зовсім перемогли й тепер стараються відрізати їм усякий відворот.

РОСІЙСЬКА ІНВАЗІЯ НОРВЕҐІЇ.

ЛОНДОН. — Червона армія вступила з Фінляндії на норвезьку територію й заняла Кіркенес, важний порт, якого німці вживали як базу для рейдовиків. Захоплення Кіркенеса привитано в Москві сальвою з 224 гармат.

Російський комунікат говорить про оживлення воєнних операцій в центрі Польщі, коло Варшави. Червона армія веде далі свою офензиву на Східну Пруссію й захопила там низку місцевостей.

Російський комунікат каже далі, що на території Чехословаччини червона армія заняла в околиці Мукачева 50 місцевостей, у тому числі: Ізвор, Оленово, Солохин, Довге, Великий Раковець і Рокосів. Пізніше червона армія стрінулася зо сильним опором ворога коло Поляни, але проломала цей опір і заняла місцевість і дворець Свалаву.

МАСОВЕ БОМБАРДОВАННЯ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — 2,200 великих бомбовиків узяло в вівторок участь у рейдах на німецькі промислові й комунікаційні центри. У тому числі було 1,200 американських і 1,000 британських.

Вони били по Гамбургу, Ґелзенкірхен (у Рурщині), Гамі, Гомберґу й інших містах.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

АТЛЯНТІЙСЬКИЙ ЧАРТЕР ТА САМОВИЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ

Завелося від якогось часу таке в Америці, що кілько разів заходить людям потреба в заклику до уряду або публичної опінії покликатися на загальні засади в міжнародних справах, звичайно покликаються на Атлянтійський Чартер. І завелося таке, що покликаються на нього без огляду на те, чи є щось у тому Чартері такого, що підходило би до їх справи, чи зовсім нема. Дійшло навіть до того, що покликаються на Атлянтійський Чартер навіть на піддержання справ, противних засадам, висказаним у Чартері.

Одним зо загальних баламуцтв у цій справі є покликатися на Атлянтійський Чартер на підтвердження так званого самовизначення народів. За цею засадою, народ, чи нація, мала би мати право рішати свою державну приналежність. Випливає вона зовсім льоґічно з інших засад демократії: коли люди мають право орґанізуватися, коли вони мають право постановляти, який уряд має ними правити, то вони теж повинні мати право рішати свою державну приналежність. Цю засаду приняв був американський уряд вчас першої світової війни за одну з тих загальних засад, за якими мала відбуватися перебудова тодішнього світа, а президент Вилсон спопуляризував її як одну з 14 точок.

Хто чесно шукає за цею засадою в подібних енунціяціях американського чи іншого аліянтського уряду в другу світову війну, той мусить бути розчарованим. Ні в Атлянтійськім Чартері, ні в ніякій іншій того рода енунціяції, засади самовизначення народів не згадується. Що більше, всі енунціяції своїм характером різняться ґрунтовно від таких енунціяцій, як 14 пунктів Вилсона. В своїм розчарованню багато людей радить собі так, що натягає різні постанови Атлянтійського Чартеру чи іншого документу так, що це виходить як потвердження права самовизначення народів, так гейби автори тих документів через якийсь недогляд забули справу затвердити явно. Тимчасом люди, які знають дещо більше про позакулісові ходи політики, кажуть зовсім що інше. Наприклад Ґ. А. Борджезе, професор Шікаґовського університету, пише в „Нейшен", що точку про самовизначення народів пропущено з Атлянтійського Чартеру зовсім розмисно, дарма що без нього всі інші свободи стають неважні. І зроблено це каже він, навмисно нате, аби дати вільну руку майбутнім імперіям валити й решту Атлянтійського Чартеру, як це їм забажається.

Це що проф. Борджезе бачить у Польщі першу жертву цього пропущення, не зміняє прадивости його арґументу. Бувало вже нераз таке, що люди й народи падали жертвою систем, ними самими розбудованих. Коли Польща існувала, вона сама найбільше грішила проти тих засад, від поломання котрих вона тепер сама вважає себе головною мученицею. Польща вела імперіялістичну політику супроти слабших сусідів, а нині плаче, що тої політики другі придержуються супроти неї.

Все це не зміняє факту, що забута урядом засада самовизначення народів нині в Америці привалена всякою пропаґандою в публичній опінії. Треба ще багато праці, аби її поставити на те місце, де вона була вчаси Вилсона.

Як дбають про памятки культури?

Ми привикли чути, що, наприклад, один воєнний літак коштує міліони долярів і нас це не дивує. У воєнних часах ми вже звикли до таких необхідних витрат. Та ось вичитали ми під датою 19. жовтня 1944, що Дрексел Инститют оф Технолоджі з Філядельфії продав рукопис американського письменника-поета, Едґара Алана По, аж за суму $34,000. Є це рукопис оповідання Поа під наг. „Вбивство при вулиці Морґ". Рукопис купив збирач і торговець Чарлз Сеслер з Філядельфії.

По написав це оповідання для журналу „Ґрегемс Меґезин". Воно вважається першим оповіданням з життя детективів. Яку заплату дістав По за оцю „історію", годі знати, але з листу до видавців знаємо, що По жадав 20 примірників з першого видання, а зрезиґнував із якогонебудь доходу з розпродажу. Та з біоґрафічних вістей про Поа знаємо, що він жив у таких важких матеріяльних відносинах (1809-1849), що мати при собі $10, значило для Поа, мати „маєток".

Попереднього дня продав цей самий інститут рукопис анґлійського письменника Чарлса Диkенса (жив від 1812 до 1870). за $17,000. Є це повість п. заг. „Наш взаємний приятель". Рукопис обіймає 468 сторінок і є оправлений в два томи.

Пересічна читаюча публика мало коли призадумується, по-що то люди платять такі суми за якісь там злежані папери. Мимохіть виринає питання: Коли в многих випадках письменники примирали з голоду, то яка причина, щоби робити потім на їх кривавій праці десятки тисячів заробітку?

Точної відповіди на такі питання не все можна найти. Але буває, що хтось інтересується самою особою письменника й тому не жалує гроша, щоб призбирати все, що до нього відноситься. Це можна сказати про такого письменника як По, котрий за життя діждався слави, але не діждався матеріяльної заплати. А таких людей звичайно по смерти жалують і до них відносяться з пієтизмом. Чарлз Дикенс має знов значіння в анґлійській і світовій літературі, а деякі його твори є вічними. Тому і ціна на його рукописи іде постійно вгору.

Та частинну відповідь на питання, чому знавці платять великі суми за рукописи або за перші видання творів письменників, найдемо в новинці про упорядкування бібліотеки анґлійського письменника Гореса Волпола (жив від 1717 до 1797). Бібліотеку Волпола заложив перед 20 літами у містечку Фармингтон, у стейті Конетикат, американець Вилмарт Луїс. Він призбирав, між іншим, тисячі листів Волпола та купив для цих збірок окремий дім, куди приїздять учені, щоб пізнати з листів та книжок „світлі часи його днів". Про Волпола пишуть, що він не мав вливу на публичне життя свого часу, але зате у своїх писаннях та листах він так вірно зобразив життя анґлійської суспільности у 18. столїттю, що тепер без його листів не можливо булоб пізнати ці часи. Листів Волпола є тільки, що вже досі видано їх 12 томів (вони продаються на книжковім ринку по $7.50), а видання всіх листів буде вимагати 50 томів!

Впорядчик листів Волпола переходить кожний день письменника, рік за роком, бо кожного дня щось ділялося. Досі записано 7,000 карток з кожного дня і це продовжується дальше. При упорядковуванню деталів вживається бібліотечних модерних метод і крім самих листів рекордується ще книжки, образи, убрання та обстанову письменника.

Треба подивляти дбайливість американця Луїса при збиранню памятників анґлійської культури й витягнути науку для себе. Американці українського роду мають теж перед собою важне культурне завдання. Коли американці британського походження або лише анґльо-саксонської культури вкладають тільки праці й гроша для збереження своїх цінностей, то чому не мають **американці українського роду памятати хоч у сотній чи тисячній частині про збереження памятників української культури?**

Нема найменшого сумніву що світова війна вже винищила у великій мірі книжки, рукописи, музейні збірки та бібліотеки, в яких зберігалися чи то українські рукописи, чи перші видання, чи загалом українські книжки. І не знаємо, що ще жде ті українські літературні та культурні памятки, що залишились. Зате знаємо, що дещо таки прийшло до Америки перед війною і находиться в руках американських українців. Коли ми присвятили місяць жовтень для поширення української книжки, варт теж пригадати поодиноким нашим землякам про належне переховування цих книжок та їх комплєтування. Особливо ці, що мають по школах діти, повинні дбайливо упорядкувати українські культурні цінности, бо не знати, чи і які в майбутности буде можна діставати українські видання з Европи. Що більше, ми не знаємо, як довго потриває війна. Заходить отже питання, чи задля браку певних книжок не прийдеться нам послідовно занятися видаванням українських книжок просто тому, щоби поширити інтерес до української книжки й української культури між новим американським поколінням українського роду.

Нагадуємо ось ті справи, бо цього місяця ведемо кампанію за — книжку. **А кампанія за книжку обіймає не тільки закупно тої чи другої українсь- книжки, зокрема тої, що видана анґлійською мовою, але теж цілий ряд інших культурних справ, над якими треба нам застановлятись, про які треба дбати.** Бо щоб наше культурне життя розвивалось, треба нам усім по культурному поводитись, треба культуру попирати і поширяти і не жалувати жертв на культурні ціли. Отже треба нам якнайбільше любителів культури, зокрема української культури, а в тому теж і любителів української книжки, що дбалиб про її видання і поширення.

БАЛКАНСЬКА ДЕМОКРАТІЯ

Події на Балкані, головно перехід одної держави за другою з табору Німеччини в табор Аліянтів, звернули увагу світу на політичні й суспільні умовини цих країв. Думаючі люди всюди пробують досліди, що заставляє ці краї переміняти свої союзи та які це вигляди відкриває на будуче.

Зприводу переходу Румунії й Болгарії на аліянтський бік поважний лондонський тижневик „Ню Стейтмен енд Нейшен" подав був знамениту статтю, що в короткий і ядерний спосіб збирає замітні дані про ці два краї, показує різні подібности між ними та розкриває неменше глибокі різниці.

Цей журнал передусім звертає увагу на далеко йдучі наслідки цих подій. Для дальшого перебігу війни вони кольосальні. Є вони такі великі, що навіть німці, які ще не втратили здібности думати, певно їх добачуть. Ухил Румунії позбавляє німців великих припасів хліба й нафти. Він відкриває червоній армії похід на Білгород і Мадярщину, де уряд Гортія ще хоче бути вірним союзови з Німеччиною (але може легко змінити свою охоту). З приводу цього Аліянти можуть тільки радіти, але це не повинно закривати Аліянтам очей на фактичний політичний і суспільний стан краю, остерігає „Ню Стейтсмен енд Нейшен" у наскрізь типічний спосіб англійського народу, що чи в велике нещастя чи в велику радість не тратить ніколи ока з правдивого стану річей.

„Румунський перевертень".

„Ню Стейтсмен енд Нейшен" не вагається навіть назвати Румунію й Болгарію перевертнями, гейби хотів висказатися з погордою про той їх вчинок, з приводу котрого журнал сам радується й з котрого він має скористати.

Перейшовши з тими словами наперед до Румунії, журнал вказує на факт, що румунську мужеську молодь через три роки гнано воювати в одній з найбільше брутальних і коштовних воєн нових часів. Через якийсь час молодь Румунії тішилася піднесенням духа. За донесеннями з різних сторін, вона воювала відважно й тішилася через якийсь час великими успіхами й добичами. Через три роки румунські молоді мужчини набиралися націстичних поглядів на життя й пробували перевищити своїх учителів у систематичній брутальности. Вони спеціяльно звірилися на жидів, головно в Одесі, але й деінде не бракувало доказів на такі зусилля.

Аж тут нагло молодий король зробив палатну революцію. В одну мить міліони селян, робітників і вояків несподівано, без ніякого попереднього приготовання, дістали приказ повернути свою зброю проти своїх дотеперішних союзників. Правда, такі речі бували вже в минулому. В часи наполеонських воєн держави часто зміняли фронт. Це зробила Італія в минулу війну. Це зрештою зробила в першу світову війну й сама Румунія, але в усіх тих випадках зо зміною военного фронту не йшла переміна щодо ідеольоґії. Коли вояків рекрутували давніше німецькі князики, вони часто переміняли союзників, та в ті часи ніхто не дбав за погляди вояків. Хто нині робить таке, той допускається над людьми грубого пониження.

„Болгарський перевертень".

Справа з Болгарією стоїть дещо інакше. Там перевороту не доконував той самий уряд. Для перевороту прийшов новий уряд. Зрештою там публична опінія займала інакше становище, як у Румунії. У Болгарії громадянство все було за те, аби заставляти короля Бориса й реґентів держатися мирної політики супроти Росії. Пересічний болгарин не має німецьких симпатій і не мав він нахилу до націзму.

Якщо він мав охоту воювати проти сусідів Болгарії, то це він робив не з любови до німців, але зо старої ненависти до сусідів, яка назбирювалася віками, а в якій немалу ролю відограла турецька інтриґа сварити балканські народи між собою.

Поза цими мерзенними комплікаціями, болгари все мали симпатії до Росії, і в усякій війні, в якій була вмішана Росія, маса болгарів стояла по російськім боці.

Селянська держава.

Основою цеї різниці в політиці була різниця в суспільній структурі двох балканських країн. Болгарія, подібно, як Югославія, це країна селян, що мають власну землю. Болгарія не мала власної шляхти й тільки останніми часами вона дістала верстовку купців, банкирів, адвокатів, які найшли суспільний і політичний центр на дворі короля та в вищих ранґах армії. У цьому громадянстві, в якому панувала рівність, а привілеї були невідомою річчю, можна було встановити демократію зовсім певно, якби ця дрібна країна була жила миром, не дбаючи за державні ривалізації й інтриґи великих держав, що старалися використовувати для цього болгарських королів.

Болгарське селянство потрафляли видати зо себе здібних провідників, як наприклад Стамбулінський, і бувала нераз ціла низка років, коли Болгарія правила собою добре й відважно ставало око в око зо своїми суспільними проблємами. За панування полуфашистівського короля Бориса здушено дві популярні партії, але села й селянські кооперативи вспіли якось задержати при життю незалежну, вперту думку селянина й деякі його орґанізації. Словянське село це живучий суспільний орґанізм і навіть під турками в Македонії потрафляло кермувати своїми справами.

Зате в Румунії парляментарна демократія була привезена із заграниці. Їй приходилося жити серед неприязного оточення. Румунія це країна великих земельних посідачів, котрої аристократія одначе не має культурних традицій. Така аристократія не має нічого поза жадобу наживи. На таку неприязну суспільну почву нащіплено нафтярство, котрим кермував чужинецький капітал. Селянство було таке зубожіле й було так недозріле політично, що не могло скористати навіть з парцеляції великої посілости, коли її заведено в Румунії, як і в інших краях, сусідуючих з Росією, по російській революції. Селяни, звичайно напів голодні й напів неграмотні, не могли добитись належних їм прав, і як в Румунії повстав фашизм, вони втратили всякий вплив на політику краю, що в Болгарії сталося тільки до певного ступня. Політика для румунських селян значила малощо більше понад принагідні вибухи цькування на жидів. Як будуть тепер поводитися ці селяни, по трьох роках війни? Чи будуть вони мати відвагу поспитати короля й його правлячу ґрупку, легкодушну й скорумповану, що довело селян до руїни й приниження?

На погляд журналу, в Румунії все вказує на наближення великих і основних перемін. Навіть хочби Росія справді придержалася своєї обіцянки в румунські справи не мішатися, то й тоді прийде до таких перемін. Щодо Болгарії, то там теж грозить перемінами, як зрештою в усіх фашистівсь-

---

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

72)

Паволоцький виряпив очи:

— Як то так? Штаб армії в Ковлі, а інтендантура по вашому малаб бути в Ярославі? Чи ви не з пяну говорите? Інтендатура вже десь в Сарнах, або ще далі.

— Не наш розпорядок! Начальство дало наказ — ми й виконуємо! Наше діло маленьке...

— Хтож то те ваше начальство, що такі нерозумні розпорядки дає? Хіба ви не знаєте, що в Ярославі можливо вже німці?

— Колежський ассесор[19]) Бжозовскі, начальник руху ковельського вузла, пане полковнику! — пояснював залізничник зовсім вже не байдужо, — так, начеб йому в голові почало прояснюватися, що справа з цим ешалоном якась дуже нечиста. — Сказав, раз майно призначено в Ярослав, в Ярослав і відпровадити... А наказ наказом! Мені і самому ця справа підозріла. Ешалон стоїть тут вже два тижні і якось його не відпровамали, а тут на! Причепили два ваґони печеного хліба і в Ярослав! ТТак стоїть у накладній з Києва; тягар висланий звідти ще у квітню...

— Мудрий той ваш пан Бжозовскі! У квітні фронт стояв далеко за Ярославом. Коли досі не відпровадив, то вже й не відпровадить. Ви краще ці ваґони відчепіть, нехай вони і далі стоять — порадив залізничникам. Вони відмовилися.

— Чиж ви не розумієте, що майно попаде ворогови? — вже сердився Паволоцький.

— Чомуб не розуміли? Тільки, не наша в тому голова, не нам і розпорядок свого начальства міняти. Знаєте, пане полковнику, помовку: завинив коваль, а шевця повісили. Таке і у нас... Завинить начальник стації, а вкарають стрілочника...

Паволоцький пустився йти до штабу, щоб ешалон затримати.

— Кудиж ви, пане полковнику? За кільканадцять мінут поїзд відійде. Сідайте, коли думаєте їхати! — попереджував старий, що його привів. Паволоцький завернув.

— Затримати поїзд не можете? — спитав.

— Радіб, так не маємо права! — безапеляційно заявив переписувач ваґонів.

— Ну, лихо з вами! — закляв. — В дорозі я якось цьому зараджу. Ще одно скажіть: Багато таких ешалонів ви відпровадили цими днями?

— Десятки! — в один голос заявили оба простодушно.

Висновок, що цей пан начальник руху свідомий шкідник, прихильник Австро-Угорщини, виникав сам собою. Олнак довести йому злочин справді не легко; мало хіба твориться таких свідомих „похибок" у прифронтовому хаосі? Така риба викрут знайде, знайде на кого і вину зіпхнути. Паволоцький рішив штабу не клопотати, а переговорити в дорозі з начальниками стацій і їх переконати, щоб ешалон з інтендантським майном затримували, або й завертали назад у запілля, бо наказувати не мав права. Знав з практики, що корпусні і дивізійні інтендантські склади призбирують для своїх частин запаси живности на тиждень, або й два, фронт отже не голодуватиме. З такими думками ввійшов у ваґон. Поїзд справді рушив слідом. Пару разів рванув, наче дикий неуїзджений кінь, так, що баґаж з полиць попадав старшинам на голови.

У ваґоні без переділів застав Паволоцький з пів сотні нижчих йому ранґою старшин. Зразу кинулися у вічі своїми мальовничими уборами трьох хорунжих осетинського і інгушеського кінних полків. Їх збірна дивізія перебувала на проти турецькому фронті, й перекинута очевидно на південно-західний вже після горлицького прориву. З решти, з півдесятка капітанів, штабскапітанів, з десяток поручників — збившися в один кут ваґону жваво обговорювали молживости війни, сипали наріканнями на надужиття й німецьке зусилля, — тема та сама, що її чув Паволоцький в дорозі до Рівна, — ті самі й факти з незначними відмінами у детайлях. Десятків зо три прапорщиків — непосидючих молодих хлопчаків, — видно недавно іменованих, по закінченні скороченого курсу в піхотних юнацьких школах, не аби як галасували, сперечалися, виспівували, начеб не на фронт їхали старшини, а учні у шкільну екскурсію. Один вигравав на цитрі. Пізнавалося легко, хто їхав на фронт вперше, а хто побував вже в бойових тарапатах.

Хлопці швиденько звільнили Паволоцькому місце й на якийсь час посмирніли. Не визбулися ще строгої шкільної дисципліни, салютування кожному, хто мав на погонах одною зіркою більше, і ставалися у „фронт" кожному старшині з двома просвітами на погоні. Попрохав хлопчаків його приявністю не вязатися, Паволоцький сів задуманий на звільнене коло вікна місце. Не сходив йому з думок Володченко, видно радий випадкови пару зайвих днів провести у глибшому запіллі в час, коли дивізія може аж надто потребувала команданта. Не сходив і Бжозовскі з залізничниками. Мимовільно слухаючи гри почув Паволоцький знайомі з діточих літ мотиви: прапорщик майстерно грав давну думу про неволю запорожців на турецьких ґалерах. Зацікавлений уважніше приглянувся музиці. Скромний чорнявий хлопчина, без знаку заросту під носом, з буйною чуприною, неслухняною до вимог дисципліни ні до старань гребінців надати їй більш цивілізований, прилизаний вигляд, з мрійними карими очима на дівочому обличчі.

(Дальше буде).

[19]) Колежський ассесор — цивільна ранґа, однозначна з ранґою майора у війську.

ТОМУ, ЩО УКРАЇНСЬКЕ ДРУКОВАНЕ СЛОВО, А ЗОКРЕМА ТЕ, ЩО ПОЯВЛЯЄТЬСЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ, ПОМАГАЄ ПОШИРЮВАТИ ТАК ТЕПЕР ПОТРІБНІ ПРАВДИВІ ВІДОМОСТИ ПРО ПОНЕВОЛЕНУ УКРАЇНУ, І ЗВЯЗУЄ НАШЕ МОЛОДЕ ПОКОЛІННЯ В КУЛЬТУРНИЙ СПОСІБ З ДУХОВИМИ ЦІННОСТЯМИ І СЛАВНИМИ ОСЯГАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ, З ЯКОГО ВОНО ПОХОДИТЬ—ТРЕБА НАМ ЩОРАЗ НОВИХ КНИЖОК І ВИДАВНИЦТВ ПРО УКРАЇНУ. ТА ЩОБ ВОНИ МОГЛИ ПОЯВИТИСЬ, ТРЕБА В ПЕРШУ ЧЕРГУ ПОШИРИТИ СЕРЕД АМЕРИКАНЦІВ ТІ ВИДАННЯ, ЩО ВЖЕ Є. А ТЕЖ ТРЕБА СТОЯТИ ПРИ ТОМУ, ЩО НЕМА І НЕ МОЖЕ БУТИ КУЛЬТУРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ХАТИ В АМЕРИЦІ, В ЯКІЙ НЕ БУЛОБ ОСЬ ТАКИХ ВИДАВНИЦТВ.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„БЕЗ ЧОГО НЕ ПІДЕ РОБОТА?"

Під таким наголовком появилася в ч. 202 „Свооди" стаття проф. М. Чубатого. На ту тему писалося немало й в інших статтях „Свободи". І зверталося цілком слушно увагу громадянству на те, без чого не буде можливо вести народню роботу на більші розміри. А іде тут про те, щоб наші люди по громадах збудились зі сну і допомагали власними силами і жертвами боронити український нарід в Европі, чи допомагати йому матеріяльно, як це роблять інші національні групи в Америці з своїми братами за морем. Ми мусимо вже раз зрозуміти, що без матеріяльної нашої допомоги ніякий наш провід нічого не вдіє. Як того не розуміємо, то не нарікаймо за застій на нікого другого, на ніякий провід, навіть і не на ворогів, а на себе самих. Ми можемо виконати наші завдання тільки нашими руками і нашими жертвами. Ніхто інший за нас того не зробить. Ось тому, коли до нас відзивається Український Конгресовий Комітет, чи наш Допомоговий Комітет, то їхні голоси не смілють бути голосами вопіющого в пустині, а мають знайти щирий відгомін у наших серцях, у цілому народі.

Провід, щоби був найліпший, без нашої помочі нічого не вдіє. Він не виконає наложених на нього нами завдань. Так чомуж отягаємось з допомогою? Чому нашими жертвами не виявляємо радости, що маємо провід, що працює і хоче далі працювати?

Ми, нащадки великого і доброго українського народу, повинні зробити все, що є в нашій змозі, щоб облекшити долю наших братів і сестер в Европі. Наші діти, що є в американських збройних силах, кладуть голови за Америку і за ідеали, що повинні принести свободу і волю теж і українському народови. А тим самим і нам треба за ту свободу постояти! Треба зробити все, щоб наше сумління було чисте, що ми оборонили завзято правду і справедливість, а з ними волю і незалежність України. Ось і тому допомагаймо тим, яких ми поставили, щоб таку роботу виконували при нашій допомозі.

В. Чучман,
Амстердам, Н. Й.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯСКЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ких країнах. Болгарську королівську родину, що правила Болгарією тільки через два покоління, може врятувати хіба чужий вплив, наприклад Лондону або Вашингтону. „Ню Стейтсмен енд Нейшен" сподівається, що ні Лондон ні Вашингтон королівських родів нігде піддержувати не будуть, бо усунувши королів, які все нахилялися до фашизму, самі народи легко зможуть найти собі дорогу до мирного й щасливішого існування. В тому своїо ролю зможе відограти село, що по всіх слов'янських краях було глибокого основою демократії, ніж село було деінде в світі. Фашистівські рухи всі намагалися розложити цю селову демократію. З упадком фашистівських ідеольогій цей рух повинен дістати нагоду знову себе проявити на користь цілого народу.

З НОВИХ КНИЖОК

Шістьдесять літ організаційного життя українців у Філядельфії.

Появилася у Філядельфії така книжка, якої ще не було серед американських українців. Є це книжка, що обіймає історію громадського життя українців, що живуть в одному місті, а в нашому випадку в місті Філядельфія, Па. Видано її з нагоди 30-літнього ювилею існтування філядельфійського Товариства Українсько-Американських Горожан. Книжка має назву: Шістьдесять літ організаційного життя українців у Філядельфії. Сторінґ 216. Ціна $1. Редактор цеї книжки: д-р Павло Дубас. Головні праці уміщені д-р П. Дубас і д-р Володимир Галан. Співпрацювали: майор Михайло Дармограй та адв. Теодор Свистун.

В книжці, коли іде про те, хи і хто вплив на чи творив народне життя, є певні пропуски і неточности, та не звертаючи уваги на такі пропуски та деякі недомагання, що при того роду видавництві, та ще до того в теперішніх военних часах, являються природними, треба зазначити, що ця книжка є цінним вкладом, коли іде про джерела до історії української іміграції в Америці. Тому треба дати признання Товариству Горожан, що подумало про таке видання і тим залишило по собі ось такий культурний слід. Та в першу чергу таки треба подякувати тим, що напрацювались біля самої книжки. Її редактор, місцевий лікар-дентист д-р Павло Дубас, таки вложив у це видання дуже багато мозольної праці, щоби добути найважніші дати про різні події льокального і загально-народного характеру. Знов д-р Володимир Галан зібрав цікавий матеріял, звязаний з працею громади на полі політичної й матеріяльної допомоги українському народови в Европі. Як одні так і другі матеріяли мають ширше значіння, загально-народне. І тому саме це все цікаво прочитає кожний в якійнебудь другій громаді, а читаючи завважить, що так якби історія його громади, його власних почувань, його здобутків чи недомагань. Ось тому та книжка повинна бути доброю заохотою для многих інших громад, щоб списали свою історію. Зокрема повинна вона заохотити різні наші організації по місцях, що святкують 30 чи 40 літ свого існтування, щоб такі події відзначити не тільки ювилейними обідами і балями, але теж і такими пропамятними виданнями, що залишають по собі тривалу память.

В книжці є такі статті: „Початки української іміграції" — д-ра Павла Дубаса, та тогож самого автора „Початки Організаційного Життя у Філядельфії" і „Важніші Події в Організаційному Житті Українців у Філядельфії"; праця д-ра Володимира Галана має наголовок „Злучені Українсько-Американські Організації міста Філядельфії"; а адв. Теодор Свистун написав статтю п. н. „Товариство Українсько-Американських Горожан у Філядельфії. Привіт подав майор Михайло Дармограй.

Книжка є теж прикрашена різними фотографіями.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: о. М. Данилович з Нюарку, Н. Дж., $25; М. Машталяр $10 як жертву від Українського Золотого Хреста, від. 34 в Гемтремк, Міш.; Р. Гладуненко з Рачестер, Н. Й., $2; А. Г. Біловус з Дітройт, Міш., $2.

МИКОЛА ЧЕРНЯВСЬКИЙ

ЙДУТЬ І ГАСНУТЬ ДНІ ЗА ДНЯМИ

Йдуть і гаснуть дні за днями,
В безвість низькою летять;
Різноміними огнями
Рівнобіжно миготять.

Дні безокі, дні безлікі,
Ординарні, сірі дні,
Невиразні, невеликі
Тіни й плями світляні.

І нема на чім спинитись,
Душу, серце чим зогріть,
І нема чим запалитись,
В сяйві скрикнути й згоріть...

А в бурхливому змаганні
Світу й вітьми небуття
У горінні й згоранні —
Вснж краса й мета життя.

ВОЕННИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ПОТРЕБУЄ 4,000 ДОГЛЯДАЧОК ХОРИХ.

ВАШИНГТОН. — Военний Департамент заявив, що армії ще бракує 4,000 кваліфікованих доглядачок хорих, яких має бути в краю около тридцять тисяч, що коли вони не є заняті в цивільних шпиталях, то хай негайно зголошуються до Військового Корпусу Доглядачок Хорих.

„Війна ще не скінчена", говориться в заяві Департаменту Війни, і армія потребує доглядачок хорих сейчас. Навіть якби війна скінчилася, говориться в згаданій заяві, „то армія всеодно потребуватиме не тільки тих 4,000 доглядачок хорих, а багато більше. Навіть якби завтра з армії випустили 2,000,000 вояків, то норсок всеодно буде потрібно, бо чейже треба буде доглядати ранених вояків, яких привозитимуть з Европи і боєвого фронту на Тихому океані".

„Шпиталі в яких лікуватимуться ранені вояки потребуватимуть кваліфікованих доглядачок хорих. Тепер вони обходяться без професіональних людей, але так довго не може бути. Шпиталі мусять мати досвідчених норсок з тих 30,000, які не працюють в цивільних шпиталях. Подумайте над цим і впишеться до Військового Корпусу Доглядачок Хорих".

Воєнний Департамент вже кілька разів просив кваліфікованих доглядачок хорих, щоби вписувалися до військової служби, але каже, що в порівнянню до потреби результат був „недостаточний". Норска, яка впишеться до Військової служби, покаже своє зрозуміння до краєвих потреб, свій правдивий патріотизм і заслужить собі признання від ранених вояків, що потребують її опіки. — (ОВІ).

АМЕРИКАНЦІ ДОБУВАЮТЬ БАСТІОН ПІД БОЛЬОНІЄЮ

РИМ. — Американські війська Пятої Армії заняли гору Бельмонте, що є немовби ключем до посідання важного італійського промислового міста Больонії, котре німці думають боронити до останку своїх сил. Занято гору по завзятім цілотижневім бою.

На інших секторах цього фронту аліянтські війська посунулися на пару миль уперед.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ

В АМЕРИЦІ ПОВИННІ БУТИ ОБОВЯЗКОВО ТАКІ КНИЖКИ, ВИДАНІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ, ДЛЯ ПІЗНАННЯ І ПОШИРЕННЯ ПРАВДИ ПРО УКРАЇНУ ТА УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД:

1) **A HISTORY OF UKRAINE, by Michael Hrushevsky, published by the Yale University Press** $4.00
2) **UKRAINIAN LITERATURE, Studies of the leading authors, by Prof. Clarence A. Manning** $1.50
3) **BOHDAN, HETMAN OF UKRAINE, by George Vernadsky, published by the Yale University Press** $2.50
4) **SPIRIT OF UKRAINE, Ukrainian Contributions to World's Culture, by D. Snowyd** $1.00
5) **UKRAINE, AN ATLAS OF ITS HISTORY AND GEOGRAPHY, by Prof. G. W. Simpson** $0.50
6) **UKRAINIANS IN THE UNITED STATES, by Wasyl Halich** $2.50

Замовте собі негайно всі ті книжки за $12.00, чи ті, що їх ще не маєте, а замовлення враз з належитістю шліть на таку адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

Замовлення з Канади треба платити американською валютою.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

20. жовтня 1904. р.

„ЛЖЕМИТРОПОЛИТ" СЕРАФИМ.

Про звісного „митрополита" Серафима, що агітує між українським населенням Канади і перетягає до своєї „серафимської" церкви, подає „Свет" в ч. 36. таке: Із російсько-православного священика Отепана Уствольського був знятий священичий стан російським Синодом в р. 1882. Він вступив потім до манастиря, приняв імя Серафим та став доктором богословія. Він прибув до Ню Йорку 25. листопаду 1902. р. вже як єпископ відправляв богослуження в йонкерській церкві. Він висмівав російський синод і казав, що це є канцелярія російського уряду і тому він не хоче покоритися синодальному єпископови в Америці, Тихонови. Потім він виїхав до Виніпеґу і там почав висвячувати своїх священиків між українцями. — Дня 10. жовтня 1904. р. відбувся у Виніпеґу зїз українських священиків Канади. Вони відбули реколекції і нараджувалися над заложенням самостійної „грецько-руської церкви". Також видали новий катехизм.

122 НОВИХ ЧЛЕНІВ У. Н. С.

За місяць вересень приступило до Українського Народнього Союзу 122 нових членів у 114 відділах. Зорґанізовано новий відділ, а це братство Пр. Богородиці в Олифанті, Па., з 31 членами. Екзекутивний комітет У. Н. С. пригадує членам, що на підставі ухвали 8. конвенції всі члени мають зложити одноразово в місяцю грудню по 25 центів на залізний фонд У. Н. С.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ ВЕРНУЛИСЯ ЗНОВУ ДО ГАЛИЦЬКОГО СОЙМУ.

Дня 30. вересня вітворено у Львові наново наради Галицького Сойму. По промовах краєвого маршалка й намісника й зазиві до згоди обох народів, забрав слово украніський посол д-р Евген Олесницький і сказав таке: „Українські посли, бачучи безпримірну несправедливість і нехтування прав українців поляками в Соймі, вважали за негідне чести українського народу лишитися довше в тім соймі і тому зложили свої мандати в руки народу. Ввесь український нарід одобрив це поступування і вибрав їх поновно, щоб вони боронили прав українського народу перед польською нахабністю. Йдучи за покликом народу, поновно вибрані українські посли вступають до сойму з тим, щоб недопустити до кривдження українців польською більшістю. Те, що за послами стоїть ввесь український нарід буде кріпити українських послів у боротьбі з поляками".

Куток мови

HONEST — чесний, правий, шанований; VIRTUOUS — чесний, моральний, порядний.

Два слова, подібні у зверхнім вигляді при перекладі з англійської мови на українську, але різні в значінню внутрішної вартости. Треба окремо над ними призадуматися.

Візьмім наперед "HONEST", значить **„чесний"** тому, що хтось має честь або пошану. Пошана походить тід цього, що людина назверх показується щирою, вітвертою, справедливою, простолінійною, а звідси й такою, що на неї можна здатися, можна рахувати. Вона дотримує слова, платить свої довги, сповняє свої зобовязання, орудує грішми бездоганно. В такому значінню уживаємо висловів: „Даю чесне слово" або „даю слово чести". Говоримо, що людина походить з чесного роду, тобто з такого, що має почесне імя. Буває також чесна поведінка, тобто поведінка, що людині приносить почесть. Ще недавно, коли проголошувано імена людей, головно у церкві, то додавали „чесний", а під церковними іконами часто бачимо напис: „Сію ікону соорyжил чесний Іоан Н. Н.", тобто „образ справив" такий то а такий поважаний громадянин, чи парафіянин. Ще й тепер на зібраннях товариств чуємо від предсіника упімнення: „Будьта такі чесні і зробіть так і так", а це значить: „Майте честь" чи може „вважайте на свою честь". Найвищий вислів пошани привязаної до слова „чесний" чуємо в назві свята „Чесного Хреста", тобто свята почитання для хресного дерева.

Слово "VIRTUOUS", в українськім значінню **„чесний"**, є далекосягле. Поправді сказати в нашій мові нема одного слова, яким можнаб висловити значіння англійського слова "VIRTUOUS". Бо воно в першу чергу означує прикмету доброти людини, а та добрата в нас означуетесь словом „чеснота". Отже, як би ми хотіли докладно перекласти "virtuous", то требаб описати хіба словом **„повний чеснот"**, тобто **„чеснотливий"**. У польській мові є на це відповідне слово і воно подекуди дісталося й до української літератури і звучить цнотливий. В такому значінню найчастіше говориться про „чесну", тобто **„моральну"** або навіть **„порядну"** дівчину. Значить, дівчина не лише є **невинна**, але й повна чеснот, згідно з вимогами виховання, або **„обичайна"**. „Чеснотливість" походить із внутрішнього переконання та внутрішної доброти, хоч би на зверх нею вона не славилася. Каже у творі Котляревського Виборний до Возного про Наталку: „Золото, не дівка... в неї добре серце, поважає свою матір, шанує всіх старших, трудяща", а в іншім місци ще додано, що „не спесива", тобто скромна, не гордовита. Оце поняття чесної — „цнотливої" дівчини. В такому значінню говоримо загалом про людей, що вони „чесні", тобто відзначаються добрими прикметами. До таких прикмет в старині зараховували не лише дівочість, або як в церковнословянській мові писали „цiломудренність" та „цiломудренний", але теж і відвагу та хоробрість у відношенню до мужчин. Як у старинних греків так і в римлян принялося слово „чеснота", а в церковній мові „добродітель" також на означення лицарської „хоробрости"; отже "virtuous" колись у нас можна було ще перекласти словом „хоробрий".

Не шкодить при цій нагоді пригадати на виговір цих слів: HONEST — „анест"; VIRTUOUS — „вирчюоз", на скільки українська азбука до цього надається.

ВІД ПЕРШОГО ЛИСТОПАДУ БУДЕ НОВИЙ КУПОН НА ЧЕРЕВИКИ.

ВАШИНҐТОН. — Бюро Контролі Цін обявило, що від першого листопаду увійде в життя новий купон на черевики. Теперішні купони на черевики, аеропляновий значок число 1 і 2, що находяться в пайковій книжечці число три, будуть добрі на неозначений час.

Новий купон на черевики ще не призначено, але урядовці пайкової ради кажуть, що в короткому часі, найдальше до першого листопаду, новий купон на черевики буде поданий до загального відома.—(ОВІ).

НОВІ ПОСТАНОВИ ПРО ВИВІШУВАННЯ ПАЙКОВИХ ЦІННИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Бюро Контролі Цін заявило, що від четвертого жовтня торговці харчами повинні виконати нову постанову про вивішування цінників в крамниці. Ця постанова говорить, що "дрібні торговці харчів повинні тримати так звані „комюніти сілінґ прайс лістс" в такім місци щоби покупці могли свобідно їх оглядати. А головно ті, що відносяться до „драй ґросеріс", до масла, яєць, дробу, риби, свіжих овочів і городовини.

Вище згадані вимоги є частиною постанов, які дають місцевим філіям БКЦ право визначати ціни в тих околицях, де вони находяться.

Дрібні торговці харчів повинні робити так:

1. Нова постанова про вивішення законного цінника вимагає, щоби такий був вивішений на видні́м місци на кожних 1,500 квадратових стіп, або менше, того місця, де находиться товар.

2. Коли крамниця є велика і в ній після закону треба вивісити більше ніж один цінник, то в такому випадку треба робити так, щоби один цінник був від другого на 25 стіп.

3. Цінники, на яких визначені стелеві ціни на такі річи як яйця, дріб, свіжі овочі і чоpодовину, повинні бути вивішені таки коло тих продуктів, якщо вони виставлені на продаж.

4. Цінники повинні бути вивішені так, щоби покупці могли вигідно їх прочитати, цебто, щоби могли приступити до них на яких дві стопі. — (ОВІ).

КУПОН В-3 І С-3 ВЖЕ НЕ ВАЖНІ.

ВАШИНҐТОН. — Бюро Контролі цін заявило, що пайкові купони на ґазоліну В-3 і С-3 вже не важні. Їм вийшов речинець на 30. вересня.

Таксамо вийшов з ужитку купон „Т", що був зазначений „Зрд. ктр". Він був виданий тим людям, що оперують комерційними троками.

Власники ґазолінових стацій повинні були звернути ті купони впродовж 10 днів своїм доставлювачам ґазоліни, або виміняти їх в місцевій філії Военних Цін і Пайкової Ради на інші пайкові купони. Доставлювачі ґазоліни повинні до 20. жовтня здепонувати одержані купони на своє пайкове конто.

Ті люди, котрим видано купони „В-5" і „С-5" для ужитку після 30. вересня, можуть виміняти такі на добрі купони. Це треба зробити в місцевих пайкових радах. — (ОВІ).

БУДЕ ОГРАНИЧЕНА ЦІНА НА ВЕРХНУ ОДІЖ.

ВАШИНҐТОН. — Бюро Контролі цін заявило, що від 24. листоаду 1944, буде знов встановлена найвища ціна на верхне убрання. Це буде відноситися до чоловічого, жіночого й діточого верхного вбрання, включно з жіночими футрами. — (ОВІ).

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН, ч. 1064. Приятель у біді.

Підчас цього дикого бою Тарзан і тигр звалилися з хребта слона.

Тарзан ударився головою об землю й лежав без руху. Тигр скочив на нього.

Але слон обернувся й одним ударом своєї труби вбив тигра.

Тарзан прийшов до себе й ласкаво погладив слона по трубі. Потім оба робили своє.